

de politie en soms ook bij het overige overheidspersoneel, het ontbreken van maatregelen tegen de economische collaborateurs, de herleving van de zwarte handel), versterkte de overtuiging dat het Nederland dat bezig was te ontstaan, weinig leek op het 'vernieuwde' land waarvan men had gedroomd. Had Nederland nog een kabinet? Ja, het derde kabinet-Gerbrandy maar dat bestond goeddeels uit personen wier namen men nooit had gehoord – men wist dat Schermerhorn en Drees door de koningin als formateurs van een nieuw kabinet waren aangewezen, maar dag na dag verstreek en geen nieuw kabinet kwam opdagen. Waren er weer schier eindeloze formatiebesprekingen gaande, zoals in de periode tussen de twee wereldoorlogen zo vaak het geval was geweest? Maar was dan de parlementaire democratie nog wel geëigend om Nederlands herstel te bevorderen? Verscheidene BS-commandanten vonden van niet en grepen terug op het denkbeeld dat tijdens de bezetting in sommige rechtse kringen aanhangers had gevonden: koningin Wilhelmina moest orde op zaken stellen! Overigens wendden de bedoelde commandanten zich niet tot háár maar tot hun bevelhebber, prins Bernhard. Deze ontving op 13 juni veertien BS-commandanten, welker woordvoerder, zo vertelde de prins later aan zijn biograaf Alden Hatch, hem zei dat 'alleen een nieuw en sterk bewind' Nederland weer tot bloei kon brengen. 'Zoals wij hier staan', zou die woordvoerder hebben gezegd,

'beschikken wij over meer dan tweehonderdduizend man die ons zullen volgen waarheen wij ook voorgaan. Als u ons daartoe toestemming verleent, zullen wij ons tot de koningin wenden en haar zeggen: 'Wij geven u en prins Bernhard de macht om ons land langs nieuwe wegen op te bouwen tot een land waarin onze idealen kunnen worden verwezenlijkt.'

Aan Alden Hatch zei de prins dat hij het geopperde denkbeeld met beslistheid had afgewezen, zeggend: 'Nederland is geen Balkanland en de Oranjes zijn geen Oosterse despoten. Wij zijn een van de oudste democratieën ter wereld. Wij kiezen onze regeringen volgens de voorschriften van onze Grondwet.'¹

Was dit een serieuze zaak die eventueel tot maatregelen tegen de betrokkenen noopte? De prins en zijn stafofficieren ('zij waren het geheel met mijn afwijzende houding eens', vertelde de prins ons in '87²) vonden van niet: het gedane aanbod beschouwden zij als opwelling van een ontevredenheid die wel weer zou wegebben.

¹ Alden Hatch: *Prins Bernhard. Zijn plaats en functie in de moderne monarchie* (1962), p. 179–80. ² Prins Bernhard, 3 febr. 1987.